

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Alanında Türkiye’de Yapılan Bilimsel Yayınlar

Scientific Papers from Turkey in the Field of Physical Medicine and Rehabilitation

İlker YAĞCI, Dilşad SİNDEL*

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

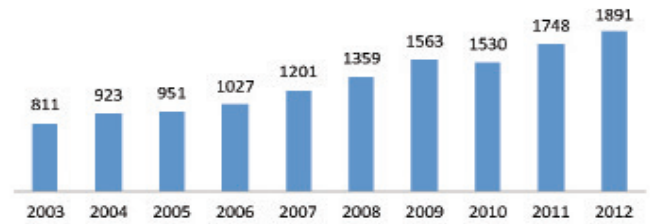
*İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (FTR), ilgi alanı çok geniş olan uzmanlık dallarından biridir. Aktivitenin kısıtlandığı ve katılımın azaldığı hemen her durumun tanı ve tedavisi ile ilgilenirken araştırmaların kas iskelet sistemi hastalıkları, ağrı, romatizmal hastalıklar, spor hekimliği, elektrofizyoloji gibi alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Geniş ilgi alanı ile bağıntılı olarak son 10 yıl içinde ülkemizde ve dünyada yayın sayısı ve çeşitliliği giderek artmaktadır. Bu yazıda, ülkemizde ve dünyada son 10 yıl içerisinde FTR alanında yapılan yayınların durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaçla “ISI Web of Science” veri tabanında FTR uzmanlarının yaptığı yayınlar taranmıştır. Zaman dilimi 2003-2012 arasında tutulmak kaydı ile SCI ve SCI-Expanded (SCI-E) kapsamındaki dergilerde, içinde en az bir FTR uzmanının yer aldığı yayınlar listelenerek analizi yapılmıştır (1).

Son 10 yılda Dünya’da ve Türkiye’deki yayın sayısı: Neredeyiz ve nereye gidiyoruz?

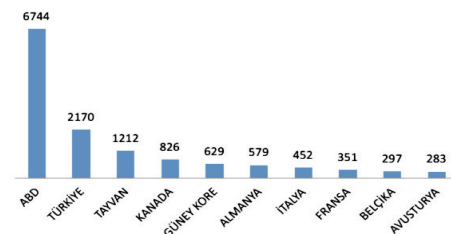
Yapılan analize göre FTR için son yıllarda yayınlanan makale sayısında bir artış olduğu gözlenmektedir. SCI ve SCI-E dizininde indekslenen dergilerde 10 yıl önce tüm dünyada 811 çalışma yayınlanmış iken 2012 yılında bu rakam 1891’e çıkmıştır. On yılda gerçekleşen %133 artışın önümüzdeki yıllarda da devam edeceği öngörülebilir (Şekil 1).

Son on yılda yapılan toplam yayının 13695 olduğu hesaplanmıştır. Ükelere göre incelendiğinde: Amerika Birleşik Devletleri (ABD) toplam yayının neredeyse yarısını tek başına yapmaktadır ve yayın sayısı her yıl istikrarlı olarak

Şekil 1. Son 10 yılda dünyada yapılan yayın sayısı.

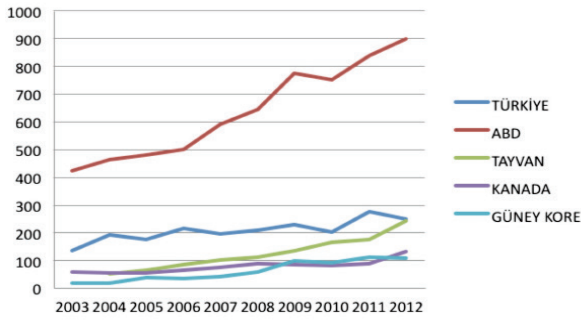
artmaktadır. Şekil 2 son 10 yılda 13695 yayını yapan ilk 10 ülkeyi göstermektedir. Geçmişten beri gururlandığımız bir nokta, bu yayınların önemli bir kısmının Türk fizyotristlerince gerçekleştirilmesidir. Tablo 1’de yıllara göre dağılım

Şekil 2. Son 10 yılda yapılan 13695 yayını yapan ilk 10 ülke.

Tablo 1. Yıllara göre ilk 5 sırada yer alan ülkelerin yaptığı yayın sayısı.

	ABD	TÜRKİYE	TAYVAN	KANADA	GÜNEY KORE
2003	424	133		58	18
2004	464	190	51	54	19
2005	480	173	63	55	37
2006	499	214	86	65	34
2007	590	194	102	75	41
2008	646	208	112	90	57
2009	775	227	134	85	99
2010	751	201	166	84	92
2011	840	275	174	88	112
2012	899	249	242	133	107

Şekil 3. Yıllara göre ülkelerin yayın sayısındaki artış hızı.

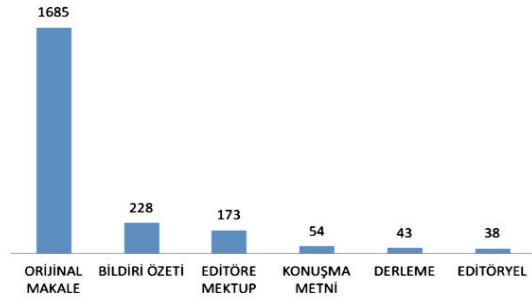
sunulmuştur. Türkiye sayı açısından her sene ABD'nin ardından ikinci sırada yer almıştır (Tablo 1).

Her ne kadar yayınlarımız artıyor gibi görünse de artış hızımızda bir yavaşlama söz konusudur. Şekil 3'de daha iyi görülebileceği gibi ABD'nin ivmesi dikkat çekicidir. Türkiye yıllar içinde yatay seyretmişken üçüncü sıradaki Tayvan istikrarlı biçimde yayın sayısını arttırmakta ve ülkemizin pozisyonunu tehdit etmektedir. Yine Güney Kore'nin yayın sayısındaki artış hızı ilgi çekicidir.

Üstelik Türk yayınlarındaki bu artış hızı azalması son yıllarda uluslararası atıf dizinlerine giren Türkiye kökenli dergi sayısındaki artışa rağmen yaşanmaktadır. Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) web sayfasına göre; Nisan 2012 itibari ile 'Thomson Reuters ISI Web of Science' veri tabanlarında indekslenen Türkiye adresli 74 adet bilimsel dergi yer almaktadır (2). Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Derneği'nin resmi yayın organı olan Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi / Turkish Journal of Physical Medicine and Rehabilitation, Türkiye Romatizma Araştırma ve Savaş Derneği'nin resmi yayın organı olan Türk Romatoloji Dergisi / Turkish Journal of Rheumatology, Türk Geriatri Derneği'nin resmi yayın organı olan Türk Geriatri Dergisi / Turkish Journal of Geriatrics dergileri SCI-E kapsamında indekslenmektedir. Bu dergilerde ağırlıklı olarak FTR uzmanlarınca yapılan yayınların olduğu dikkati çekmektedir. Bu dergilerin yanı sıra Türk Ortopedi ve Travmatoloji Derneği'nin resmi yayın organı olan Acta Orthopædica et Traumatologica

Tablo 2. Türk yayınlarının en fazla yayımlandığı ilk 10 dergi.

Rheumatology International	257
Clinical Rheumatology	129
Osteoporosis International	102
American Journal of Physical Medicine Rehabilitation	80
Journal of Back and Musculoskeletal Rehabilitation	58
Rheumatology	54
Turkish Journal of Physical Medicine and Rehabilitation	48
Annals of the Rheumatic Diseases	45
Turkish Journal of Rheumatology	44
International Journal of Rehabilitation Research	41

Şekil 4. Son 10 yılda ülkemizdeki yayınların sınıflandırılması.

Turcica, Türkiye Eklem Hastalıkları Tedavi Vakfı'nın resmi yayın organı olan Eklem Hastalıkları ve Cerrahisi Dergisi / Joint Diseases and Related Surgery ve Türk Algoloji (Ağrı) Derneği'nin süreli yayın organı olan Ağrı Dergisinde Türk FTR hekimlerinin yazılarına rastlamak mümkündür.

Türk yayınların geçmiş 10 yılda en fazla yayımlandığı dergiler Tablo 2'de sunulmuştur. Son yıllardaki eğilimi göstermek için seçilen 2012 yılında ise yayınlarımızın en sık yayımlandığı üç dergi Rheumatology International, Turkish Journal of Physical Medicine and Rehabilitation ve Turkish Journal of Rheumatology dergileridir. 247 yazının 48'i Türk dergilerinde yayınlanmıştır.

Yayın tipine göre sınıflandırıldığında %77'sinin orijinal makale olduğu görülmektedir. Bu sayıya araştırmalar ve olgu sunumları dahildir.

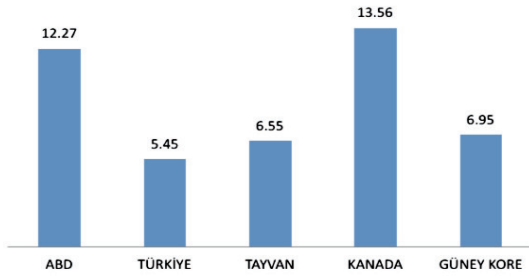
Yayın sayısı ve atıf indeksi

Yayın sayısı kadar bir diğer önemli parametre bu yayınların ne kadar takip edildiği ve değerlendirildiğidir. Yapmamız gereken bir özeleştirici atıf indeksimizin diğer ülkelere göre düşük olmasıdır. İlk 5 ülke içerisinde en yüksek atıf indeksine Kanada sahipken Türkiye en sonda yer almaktadır.

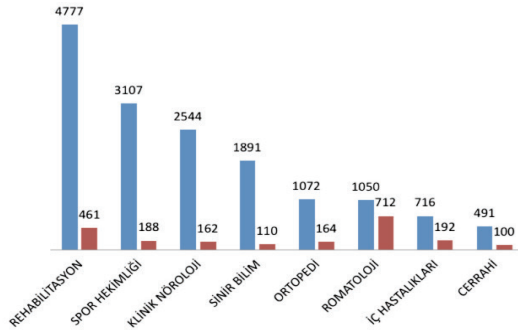
Dünya'da ve Türkiye'deki yayın konuları:

Rehabilitasyon mu romatoloji mi?

Dünya ile Türk yayınlarını karşılaştırırken önemli bir ayrıntı yayın yapılan konuların birbirinden bir hayli farklılık göstermesidir. Dünyada en sık yayın yapılan kategoriler rehabilitasyon, spor hekimliği ve klinik nöroloji alanında iken, Türk yayınlarında romatoloji alanında yapılan yayınların hakim olduğu görülmektedir. Dünyada romatoloji

Şekil 5. İlk beş ülkenin atıf indeksi.

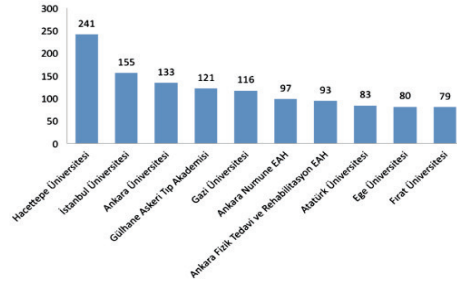
Şekil 6. Dünyada ve Türkiye’de yayın kategorileri.

Tablo 3. Son 10 yılda Dünya’da ve Türkiye’de yayın kategorileri.

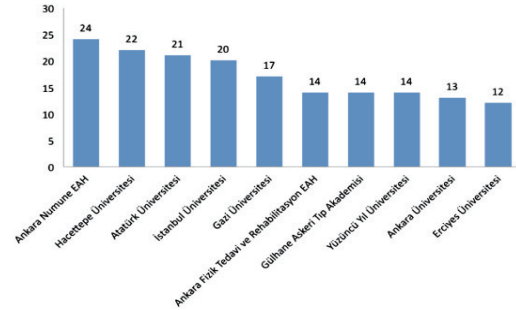
Kategori	Dünya	Türkiye
Rehabilitasyon	4777	461
Spor bilimleri	3107	188
Klinik nöroloji	2544	162
Sinir bilimleri	1891	110
Ortopedi	1072	164
Romatoloji	1050	712
İç hastalıkları	716	192
Cerrahi	491	100
Biyomedikal mühendislik	484	0
Fizyoloji	384	0
Endokrinoloji ve metabolizma	356	144

alanındaki FTR yayını %7 iken, Türk FTR yayınlarında bu oran %32’dir. Romatolojiyi rehabilitasyon ve spor hekimliği takip etmektedir (Tablo 3 ve Şekil 6). Dünyada biyomedikal mühendislik ve fizyoloji alanında çalışmalar ilk on kategori arasında iken Türkiye’den bu alanlarda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Örnek yıl olarak seçilen 2012 için meslektaşlarımız tarafından yapılan 247 yayının 186 tanesi araştırma, 25’i bildiri özeti, 18’i mektup, 10’u editöryel, 8’i derleme ve ikisi bildiri tam metnidir. Konulara göre gruplandığında; 87 tanesinin romatoloji, 82

Şekil 7. Son 10 yılda en fazla yayın yapan 10 kurum.

Şekil 8. 2012 yılındaki yayın sayısı.

tanisinin rehabilitasyon ve 24 tanesinin ise spor hekimliği ile ilgili olduğu görülmüştür. Meslektaşlarımızın romatizmal hastalıklar konusundaki ilgisi dünyadan daha fazladır.

Yapılan yayınların kurumlara dağılımına bakıldığında Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi ilk üç sırayı almaktadır. Bu kurumlara ek olarak Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Gazi Üniversitesi ve Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi dünyada en fazla yayın yapan ilk 50 kurum içerisinde bulunmaktadır. 2012 yılı içinse birinciliği Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi almıştır. Şekil 7 son 10 yıldaki, Şekil 8 ise 2012 senesindeki yayınların kurumlara göre dağılımını göstermektedir.

Yayınlarımızla ilgili üzerinde durulması gereken bir diğer önemli konu ise uluslararası katılımlı çalışmalarımızın sayısının az olmasıdır. ABD, Belçika, İngiltere ve Yeni Zelanda işbirliği yaptığımız ve ortak çalışmalar ürettiğimiz ülkelerdir. Uluslararası çalışmalarda yer almak, ülkemizin ve meslektaşlarımızın tanınması açısından son derece önem arz etmektedir.

Ülkemiz konusunda yetişmiş uzman sayısı, köklü gelenekleri, eğitim veren kurumlarının dünya sıralamasındaki yeri ile dünyada lider ülkelerden bir tanesidir. Ancak bu bilgi birikiminin daha fazla ve daha kaliteli yayınlara dönüşmesi amaçlanarak uluslararası katılımlı, daha çok atıf alacak çalışmalara önem verilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

1. <http://thomsonreuters.com/>
2. <http://www.ulakbim.gov.tr>